

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

POLICEJNÍ SLANG – ANALÝZA SOCIOLEKTU
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Hölová
Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Málková, Ph.D.

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 30. března 2022

.....
vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce PaedDr. Jitce Málkové, Ph.D. za podporu a vstřícnost při psaní bakalářské práce a samozřejmě za užitečné rady, konzultace a odborné vedení této práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří si našli čas a poskytli mi cenný jazykový materiál k analýze. Velké díky patří bývalému policistovi Zdeňku Kopeckému a domažlickému policistovi Petru Šerlovskému, bez jejichž pomoci a odborných rad bych se neobešla.

1	ÚVOD	3
2	METODIKA A CÍLE.....	4
3	TEORETICKÁ ČÁST	6
3.1	STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA	6
3.1.1	Strukturní útvary národního jazyka	7
3.1.1.1	Spisovný jazyk	7
3.1.1.2	Obecná čeština.....	8
3.1.1.3	Dialekt a interdialekt	8
3.1.2	Nestrukturní útvary	9
3.1.2.1	Sociolekt.....	9
3.1.2.2	Argot	9
3.1.2.3	Profesní mluva	10
3.2	SLANG	11
3.3	POLICIE ČR	13
3.3.1	Legislativa	13
3.3.2	Integrovaný záchranný systém.....	15
3.4	ZPŮSOBY TVOŘENÍ SLANGOVÝCH VÝRAZŮ	16
3.5	POSTUPY TRANSFORMAČNÍ.....	16
3.5.1	Odvozování	16
3.5.1.1	Odvozená podstatná jména	16
3.5.1.2	Odvozená slovesa.....	17
3.5.1.3	Odvozená přídavná jména	17
3.5.2	Skládání.....	17
3.5.3	Zkracování.....	18
3.5.4	Mechanické krácení.....	18
3.5.5	Překrucování.....	18
3.5.6	Univerbizace	18
3.6	POSTUPY TRANSPOZIČNÍ.....	19
3.6.1	Metaforizace.....	19
3.6.2	Metonymizace	19
3.6.3	Víceslovná pojmenování.....	19
3.6.4	Přejímání z cizích jazyků	19
4	PRAKTICKÁ ČÁST	21
4.1	KOMUNIKACE POLICISTŮ	21
4.2	VZTAH POLICEJNÍHO A VOJENSKÉHO SLANGU	23
4.3	VZTAH POLICEJNÍHO A KRIMINÁLNÍHO SLANGU.....	25
4.4	SÉMANTICKÉ KRITÉRIUM	27
4.4.1	Názvy nástrojů a pomůcek	27
4.4.2	Názvy osob.....	27
4.4.3	Názvy pracovních činností, dějů a jejich výsledků	27
4.4.4	Názvy objektů a pracovišť.....	28
4.4.5	Názvy jiné.....	28
4.5	SLOVNĚDRUHOVÉ KRITÉRIUM.....	29
4.5.1	Substantiva	29
4.5.2	Adjektiva	29
4.5.3	Verba	29
4.6	ONOMAZIOLOGICKÉ KRITÉRIUM	30
4.6.1	Derivace sufixální.....	30

4.6.2	Derivace konverzní	30
4.6.3	Kompozice	30
4.6.4	Univerbizace	30
4.6.5	Abreviace	30
4.6.6	Mechanické kráčení	30
4.6.7	Metaforizace	31
4.6.8	Metonymizace	31
4.6.9	Přejímání slov z cizích jazyků	31
4.7	STRUKTURA POJMENOVÁNÍ	32
4.7.1	Jednoslovné výrazy	32
4.7.2	Víceslovné výrazy	32
5	SLOVNÍK SLANGOVÝCH VÝRAZŮ	33
5.1	USPOŘÁDÁNÍ SLOVNÍKU	33
5.2	SLOVNÍK	33
6	ZÁVĚR	52
7	RESUMÉ	55
8	SEZNAM LITERATURY	56

1 ÚVOD

V televizním vysílání se stále častěji setkáváme s pořady, které divákům přibližují práci a zázemí Policie ČR. Na jedné straně stojí relace mapující policejní zásahy při zločinech inspirovaných skutečnými příběhy. Na straně druhé sledujeme fikční seriálová zpracování, která nabízí mnoho akcí a napětí. Ačkoliv se tyto dva koncepty značně odlišují, jedno mají společné – nabízejí nám jako divákům určité představy o policejní činnosti. Není výjimkou, že se při sledování těchto pořadů setkáváme s výrazy, které neznáme nebo bychom je v takovém prostředí nečekali.

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou policejního slangu. Je to pro mne téma poněkud neznámé a zastřené, ale protože mám v rodině a mezi přáteli několik příslušníků Policie ČR a často slyším o jejich práci, o které vypráví s nadšením, rozhodla jsem se, že bych sama do tohoto prostředí ráda pronikla. Policejní oblast mě svým způsobem lákala již od dětství, ale vzhledem k tomu, že jsem nikdy nebyla příliš fyzicky zdatná, věděla jsem, že tato cesta nebude ta pravá. Studium českého jazyka nabízí možnost zaměřit se na výzkum tohoto prostředí z jiného, ale velice zajímavého hlediska – lexikologického.

Policejnímu slangu není věnována žádná rozsáhlá publikace, jež by problematiku přiblížila, a ani větší pozornost si tato oblast nevysloužila. Příčin může být hned několik, ale podle mého názoru je nejvíce pravděpodobné, že se příslušníci Policie ČR profilují do skupiny, která se snaží chránit své dorozumívací prostředky s funkcí ochrannou. Sama jsem se o tom přesvědčila, když jsem byla právě z tohoto důvodu několikrát odmítnuta s tím, že mi policisté nemohou některé výrazy poskytnout. O to zajímavější byla práce s respondenty, kteří byli ochotni pomoci se sběrem jazykového materiálu. Slangové výrazy jsem získávala prostřednictvím dotazníků, rozhovorů a také bádáním na různých diskuzních fórech.

2 METODIKA A CÍLE

Při shromažďování výrazů jsem oslovila několik příslušníků Policie České republiky, a to hned z několika věkových kategorií pro různorodost nasbíraného jazykového materiálu. Rozhovor jsem vedla s pěti respondenty, vždy jen s muži, kteří mi poskytli nejen používané slangové výrazy, ale snažili se mi přiblížit svou práci komplexně. Zhruba 30 respondentů jsem oslovila prostřednictvím dotazníkového šetření.

Získané výrazy jsem porovnávala s výrazy v diplomové práci Jany Přikrylové¹, která byla napsána roku 2012 a na základě srovnání jsem zjistila, že jádro slovní zásoby zůstává stejné, přesto se objevují nové výrazy, které jsou mnohdy postavené na slovních hříčkách, výjimkou nejsou ani neologismy.

Jazykový materiál, který by byl vhodný pro následnou jazykovou analýzu a sestavení reprezentativního slovníku, jsem získávala v období od července 2021 do října 2021. Veškeré výrazy jsem získala z různých koutů České republiky, ale největší část pochází z Plzeňského kraje. Celkem se podařilo nasbírat přibližně 190 výrazů, včetně užívaných frází.

Následně byla provedena jazyková analýza. Při koncipování práce jsem stanovila několik hypotéz. První hypotéza, ačkoliv zřejmá, se týká převládajících složek v jazykovém materiálu. Domnívám se, že v načerpaném jazykovém materiálu budou převažujícím slovním druhem substantiva, která budou často expresivně zabarvená. Převažovat budou jednoznačně jednoslovné výrazy, neboť si můžeme všimnout, že pojmy jsou zkracovány pro rychlejší dorozumívání, což souvisí s univerbizací jako projevem jazykové ekonomie. Převažující onomaziologický postup pravděpodobně bude derivace. Pracuji také s druhou hypotézou – ačkoliv bychom to očekávali, tak policejní slang nevychází z vojenského slangu v takové míře, jak tomu bylo v minulém století a má málo společného s kriminálním slangem, ačkoliv si jsou tato dvě prostředí poměrně blízká. Zároveň jsem se ve své třetí hypotéze zaměřila na krátké porovnání mluvy policistů České republiky a dalších členů Integrovaného záchranného systému, abych zjistila, jestli se objevují nějaké společné rysy nebo výrazy, které se používají pro komunikaci mezi jednotlivými službami. Očekávám, že by některé pojmy mohly být společné pro policisty a hasiče, protože jejich práce je podle mého úsudku bližší než např. se záchrannou službou.

¹ PŘIKRYLOVÁ, J. K současnému policejnímu slangu. 2012.

Cílem této práce je představit pestrou škálu jazykových prostředků využívaných příslušníky Policie České republiky ke komunikaci, která je v jejich práci důležitou součástí, protože mnohdy zachraňuje životy.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA

Český jazyk řadíme do rodiny indoevropských jazyků, mezi které patří jazyky germánské, románské, keltské, baltské, řečtina, albánština a samozřejmě jazyky slovanské. Tyto jazyky dále dělíme na západoslovanské, východoslovanské a jihoslovanské. Indoevropské jazyky zahrnují také indický jazyk, íránské jazyky nebo arménštinu.² Kromě toho, že český národní jazyk řadíme mezi indoevropské jazyky, tak patří také mezi slovanské, konkrétně západoslovanské jazyky, společně s polštinou nebo slovenštinou. Mimo jiné přísluší k jazykům flexivním, které jsou charakterizované ohýbáním.

Český národní jazyk je jazyk obyvatel na území Čech, Moravy a Slezska, ale také příslušníků národa, kteří žijí v zahraničí. Představuje široké spektrum jazykových prostředků, na které můžeme pohlížet z různých aspektů.³

Josef Václav Bečka chápe pojetí národního jazyka jako útvar, jenž je národu společný, ale není jednotný, protože je dále rozvrstven na jazyk lidový a spisovný. Lidový jazyk představuje útvar zahrnující jednotlivá nářečí, jejichž rozdíly se stírají, a právě díky takovému procesu vznikají útvary nadnářeční. Z lidového jazyka se postupně vyvinula spisovná podoba češtiny pro potřeby vyjádření vyšších společenských potřeb.⁴

Jan Chloupek vymezuje termín národní jazyk jako: „soubor jazykových útvarů, které využívají příslušníci jednoho národa s cílem dorozumívat se mezi sebou. Jednotlivé jazykové útvary si jsou navzájem blízké, působí na sebe a podléhají společenským tendencím.“⁵ Jazyk podléhá nejen společenským tendencím, ale také celkovému vývoji společnosti – oba tyto faktory jsou podmíněny politickou, kulturní i ekonomickou situací.

Marie Čechová v publikaci *Současná česká stylistika* definuje národní jazyk jako: „soubor integrovaných výrazových prostředků vymezený územně, uvnitř diferencovaný funkčně a teritoriálně, stratifikovaný sociálně.“ Je potřeba si uvědomit, že s pojmem národní jazyk nepracuje pouze jazykověda, jak bychom mohli očekávat, protože národním jazykem se zabývají také společenskovědní obory.⁶ Takovým oborem může být sociologie, která se zaměřuje na význam jazyka a řeči ve společnosti, ale také

² ČECHOVÁ, M. *Čeština – řeč a jazyk*. 2000, s. 28.

³ Tamtéž, s. 20, 27.

⁴ BEČKA, J. *Česká stylistika*. 1992, s. 8, 9.

⁵ CHLOUPEK, J. *Aspekty dialektu*. 1971, s. 10.

⁶ ČECHOVÁ, M. *Současná česká stylistika*. 2003, s. 45.

v průběhu historického vývoje, zkoumá primární vztahy a sociální jevy nebo okolnosti, které jazyk formují.

Národní jazyk zahrnuje všechny podoby jazyka, které se v mluvě využívají, tedy spisovný jazyk, obecnou češtinu, nářečí, slangy, argot. Všechny výše zmíněné útvary mají svou normu, tj. ustálená jazyková pravidla a prostředky užívání. Na rozdíl od spisovného jazyka nemají ostatní útvary normu kodifikovanou, tedy zanesenou ve slovnících, mluvnicích, pravidlech českého pravopisu a pravidlech české výslovnosti. Kodifikace se na rozdíl od normy nemění, je stálá v čase.⁷

Jednotlivé formy národního jazyka jsou tvořeny buď úplnou jazykovou strukturou (strukturní útvary), nebo nemají vlastní strukturu v jazykových vrstvách (nestrukturní útvary, popř. poloútvary). Mezi strukturní útvary patří spisovná čeština, obecná čeština, dialekty a interdialekty. Tyto útvary můžeme dále dělit na standardní (spisovná čeština) a nestandardní (obecná čeština, dialekty, interdialekty). Nestrukturní útvary zahrnují slang a argot, které souhrnně můžeme označit jako sociolekt.⁸

3.1.1 STRUKTURNÍ ÚTVARY NÁRODNÍHO JAZYKA

3.1.1.1 Spisovný jazyk

Spisovný jazyk je základní útvar národního jazyka. Tento útvar je charakterizován oficiálností, neosobností, nezúčastněností, ale především vystupuje jako útvar prestižní, což souvisí s reprezentativní funkcí. Tento útvar aktivně užívají příslušníci národa, kteří se vědomě snaží o spisovný a kultivovaný projev. Český spisovný jazyk zahrnuje jazykové prostředky, které se vyvíjí v závislosti na potřebách společnosti.⁹ Aktivní užívání spisovného jazyka je typické a žádoucí při úředních stycích, v médiích, a to ve všech podobách, nebo i ve školství, kde se spisovný jazyk nejen užívá, ale také vyučuje.

Spisovný jazyk je používán v mnohých oblastech našeho života. V hovorové češtině, tedy v mluvené podobě spisovného jazyka, se mohou vyskytovat prvky obecné češtiny nebo jiných útvarů. A právě v rámci spisovného jazyka se setkáváme s prostředky, dle kterých rozlišujeme, zda hovoříme o češtině hovorové, neutrální či knižní. V mluvené

⁷ ČECHOVÁ, M. Čeština – řeč a jazyk. 2000, s. 24, 25.

⁸ KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK J.: NÁRODNÍ JAZYK. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/NÁRODNÍ_JAZYK.

⁹ ČECHOVÁ, M. Současná česká stylistika. 2003, s. 45, 46.

podobě spisovného jazyka se mísí prvky nespisovné a neutrální slovní zásoby a mnohdy může aktivní užití spisovného jazyka znít nepřírozně.¹⁰

3.1.1.2 Obecná čeština

Obecná čeština vystupuje na území Čech a západní Moravy jako tzv. „třetí standard“. Tento útvar řadíme mezi nespisovné útvary. Obecná čeština se vyvíjela ze středočeského nářečí, ale postupně ztratila tyto interdialektické charakteristiky a začala pronikat i do jiných oblastí, jako je např. beletrie.¹¹ Obecná čeština není vázaná normou, a proto dochází k rychlejšímu vývoji než v kterékoliv jiné vrstvě. S tímto rychlým vývojem souvisí postupné pronikání lexika z roviny obecné češtiny do roviny spisovného jazyka. Dnes již vnímáme tento posun také mezi slangem a obecnou češtinou.

3.1.1.3 Dialekt a interdialekt

Dialekt je jeden z útvarů národního jazyka a je vymezen především regionálně. Dialekt, jinak také řečeno nářečí, je útvar, který s vývojem jazyka postupně zaniká a udržuje se především na venkově. Největšími centry, ve kterých je nářečí silně zakotveno, jsou regiony na Moravě. V takovém kontextu mluvíme o nářečí lašském (slezské) vyskytující se na severovýchodní Moravě a ve Slezsku, moravskoslovenském na jihovýchodní Moravě a hanáckém v oblasti střední Moravy. Nejvíce se nářečí projevuje v mluvené podobě jazyka, v běžné komunikaci. Na území Čech se s nářečím setkáváme ojediněle v oblastech středních, jihozápadních a severovýchodních Čech.¹²

Jedním z nejznámějších dialektů je chodské nářečí, které získalo svůj název dle oblasti Chodska, která zahrnuje několik tradičních chodských vesnic a měst – Klenčí pod Čerchovem, Postřekov, Chodov, Domažlice, Mrákov, Stráž, Dražnov. Obcí a měst, které do tohoto regionu řadíme, je ale celá řada. Pro chodské nářečí se vžil název bulačina, což je název odvozen od velice užívaného verba *bul*, které je dnešním infinitivem slovesa být. Ačkoliv je chodské nářečí známé téměř po celé republice, stejně jako celá řada dalších dialektů, postupně i chodské zaniká.

Interdialekt je definován jako konečná fáze dialektu, která ztrácí své kvality. Ačkoliv nacházíme mnoho rozdílných rysů mezi dialektem a interdialektem, jedno mají

¹⁰ ČECHOVÁ, M. Čeština – řeč a jazyk. 2000, s. 24.

¹¹ ČECHOVÁ, M. Současná česká stylistika. 2003, s. 51.

¹² ČECHOVÁ, M. Čeština – řeč a jazyk. 2000, s. 25.

společné, a sice region, ve kterém se vyskytují. S interdialekty se nejvíce setkáváme na východní a střední Moravě.¹³

3.1.2 NESTRUKTURNÍ ÚTVARY

3.1.2.1 Sociolekt

Sociolekt je nestrukturní útvar často ztotožňován s pojmem slang, popřípadě sociální nářečí, ale jeho užití by mělo být vnímáno jako nadřazený pojem pro slang a argot. Jednotlivé jazykové prostředky v rámci sociolektu nazýváme *sociolektismy*, které dále dělíme na profesionalismy a slangismy. Sociolekt vznikl z potřeby uživatelů jazyka spojovat se do sociálních skupin vytvářejících si nové formy jazyka, které jsou srozumitelné primárně pro členy skupiny.¹⁴

3.1.2.2 Argot

Argot byl v minulosti označován jako hantýrka nebo žargon. Jedná se o jazykový útvar charakteristický pro skupiny sociálně izolované nebo společensky vyčleněné. Na území Čech se můžeme setkat s argotem tzv. „pražské galerky“, na Moravě je všeobecně známá „brněnská plotňáčtina“, jejíž název vzešel z názvu Plotní ulice, kde se setkávali představitelé tohoto argotu. Od počátku se argot, stejně jako dialekty, promítal v mluvené podobě jazyka, ale existují důkazy o užívání různých znaků a obrázkových písmen, které byly s argotem ztotožňovány.¹⁵

V argotu se projevuje značný vliv romštiny, světštiny (komedianti s pouťovými atrakcemi, pro které je utajovací funkce mluvy stále primární) a dalších prvků, které z argotu vytvářejí poměrně expresivní útvar. Nejčastěji se setkáváme s definicí, že hlavní funkcí argotu je především nesrozumitelnost pro okolí, ale nyní je tato funkce potlačována, neboť se celá řada výrazů dostává i do jiných útvarů národního jazyka.¹⁶

Miloslav Vondráček vyvozuje ve sborníku své závěry pro definici argotu: „Synchronně nelze argot definovat jako sociální dialekt, ale výhradně jako funkční subsystém jazyka: jako soubor jazykových prostředků, jehož základní funkcí je skrýt

¹³ ČECHOVÁ, M. Současná česká stylistika. 2003, s. 50.

¹⁴ HUBÁČEK J., KRČMOVÁ M. (2017): SOCIOLEKT. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>.

¹⁵ ČECHOVÁ, M. Čeština – řeč a jazyk. 2000, s. 26.

¹⁶ Tamtéž

před nežádoucím adresátem smysl sdělení. V tomto směru je tedy argot výrazně bližší profesní mluvě než slangu.“¹⁷

3.1.2.3 Profesní mluva

Profesní mluva je dalším nestrukturním útvarem, který je vymežován pro prostředí spjaté s určitou profesí. Je to útvar nestálý, proměnlivý a je charakterizován užíváním typických jazykových prostředků, které jsou pro dané prostředí příznačné. Většinou se jedná o nespisovné výrazy směřující k odborné terminologii aktivně užívané v komunikaci, a proto musí být jednoznačné a srozumitelné pro všechny členy skupiny.¹⁸ Velice známá je profesní mluva lékařů, herců, železničářů nebo myslivců. S těmito oblastmi jsou spojené užívané jazykové prostředky, tzv. profesionalismy, které musí být nejen jednoznačné, ale také často jednoslovné, pro jejich jednodušší užití. Na rozdíl od slangových výrazů, nebývají profesionalismy expresivní, což souvisí s blízkostí k odborné terminologii.

¹⁷ Slang a argot: sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.-27. února 2008. V Plzni: Pedagogická fakulta ZČU. 2008., s. 28.

¹⁸ ČECHOVÁ, M. Současná česká stylistika. 2003, s. 53, 54.

3.2 SLANG

Slang patří mezi nespisovné útvary a jeho specifickými rysy se zabývá sociální dialektologie snažící se o co nejpřesnější definici samotného pojmu, ale především o výklad základních znaků. Vymezení pojmu slang je složitá disciplína, což dokazuje i fakt, že pro pojem se vžilo mnoho dalších synonymních výrazů – sociální nářečí, společenské nářečí, společenská mluva apod. Jednotlivé výrazy jsou používány pro označení již pojmenovaného, ale projevuje se zde snaha o jazykovou hravost a jedinečnost.¹⁹

Pro definici slangu je podstatné prostředí, ve kterém se slang vyskytuje. Podle tohoto kritéria rozlišujeme slang profesní a zájmový. Slang profesní je charakteristický pro pracovní prostředí na konkrétním místě. Pro potřeby této oblasti předpokládáme, že výrazy budou jasné a stručné, aby nedocházelo k nedorozumění a nesrozumitelnosti, a zároveň zde najdeme méně expresivních výrazů. Expresivnost a jazyková hra bude naopak typická pro zájmový slang, který je založen na emocionalitě a osobitém přístupu.²⁰

Pro profesní slang jsou příznačné termíny, jež jsou motivovány pojmenovávací potřebou. Zájmový slang je plný synonymních výrazů, které jsou motivovány vztahem ke skutečnosti. Projevuje se zde úsilí skupiny vytvářet nová, originální a vtipná pojmenování, včetně užití metaforických vyjádření. Obě tato pojetí mají neostrou hranici, která může být překročena, protože i v rámci profesní mluvy se mohou objevovat výrazy pojmenovávající různé prostředky a nástroje, s kterými přijdou členové skupiny do kontaktu a mají k nim blízký vztah. Výsledkem tedy je, že výrazy těchto povah mohou volně přecházet mezi útvary.²¹

Jaroslav Suk definuje slang jako: „mluvu skupinovou, mající zvláštní lexikální rejstřík, označující především předměty, osoby, jevy atd. pro život mimo skupinu netypické, sloužící pro komunikaci uvnitř skupiny a často i k vydělení dané skupiny od ostatní společnosti, tedy mající funkci integrující.“²² Rozlišujeme celou řadu zájmových i profesních slangů, které se navzájem od sebe v rámci svých utváření příliš neliší. Při tvoření nových slov existují postupy přinášející nové, z počátku velice expresivní slangismy, které postupně svou expresivitu ztrácí.

¹⁹ HUBÁČEK, J. Malý slovník českých slangů. 1988, s. 6.

²⁰ Tamtéž, s. 7–9.

²¹ KŘÍSTEK, V. Poznámky k problematice argotu a slangů. In: Slovo a slovesnost, ročník 34 (1973), číslo 1, s. 98–103.

²² SUK, J. Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang, slang chartistů, slang profesionálních řidičů, slang teplárenských zaměstnanců, vojenský slang. 1993, s. 8–9.

Problematikou slangu se zabýval také Jaroslav Hubáček, jenž původ slova slang klade do 18. století do oblasti dnešní Anglie. Slovo pravděpodobně vychází z anglického označení *s'language*, což původně byl výraz pro vulgární jazyk. Existují ale další úvahy o původu odkazující nás také na cizí vlivy, jako je např. cikánština nebo norština. Jak už bylo řečeno, slang je příznačný pro různá prostředí a každé prostředí má svou vlastní terminologii, s kterou pracuje.²³

Na slang můžeme pohlížet ze dvou hledisek. Pro hledisko jazykové je příznačná nespisovnost, jednoznačnost, stručnost, správnost, využívání onomaziologických postupů při jejich tvoření a systémovost. Při tvoření slangových výrazů se setkáváme také s pojmem univerbizace, což je proces hrající důležitou roli v pokusu o tzv. jazykovou ekonomii.²⁴ Hledisko mimojazykové je reprezentováno uzavřeností prostředí, což souvisí se stálostí a stabilitou používaných jazykových prostředků, zvyklostí a rychlostí vývoje. Patří sem také různorodost skupiny.²⁵

V rámci slangu rozlišujeme *slangismy*, *profesionalismy* (sociolektismy) a *interslangismy*. Pokud tyto termíny mezi sebou porovnáme, zjistíme, že slangismy se na rozdíl od profesionalismů jeví jako nespisovné, příznakové a expresivně vyjádřené. Jsou to výrazy zohledňující vztah mluvčího ke skutečnosti. Slangismy jsou typické pro kolektiv většinou mladých lidí, kteří mají společný zájem a spojitost s prostředím. Příkladem může být slang studentský (propadnout: *rupnout*, *dostat padáka*, *kopačky*) nebo hudebnický (lesní roh: *kikstrouba*, *kropáč*, *konev*). Interslangismy jsou výrazy, které ztratily vazbu na původní slang a přecházejí do všeobecné roviny (*klikař* – člověk mající štěstí, *zařadit zpátečku* – ustoupit, *klamat tělem* – odvádět). Profesionalismy jsou charakteristické snahou o jazykovou ekonomii a jednoduchostí při použití v běžné komunikaci. Omezeně se objevují synonymní řady a vznik výrazů je motivován potřebou pojmové diferenciaci (*rybník klesá* – vypouští se, *zimuje* – je přes zimu vypuštěn). Mezi profesionalismy v dnešní době řadíme i pojmy vznikající v ještě poměrně nových, mladých oborech.²⁶

²³ HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1979, s. 9.

²⁴ Tamtéž s. 19.

²⁵ Tamtéž s. 26.

²⁶ HUBÁČEK, J., KRČMOVÁ, M. (2017): SOCIOLEKT. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>.

3.3 POLICIE ČR

3.3.1 LEGISLATIVA

Z hlediska legislativy je Policie České republiky definována jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož primární funkce je sloužit veřejnosti. Primárním dokumentem, kterým jsou vymezena práva a povinnosti příslušníků Policie České republiky, je *Zákon o Policii České republiky (také zákon č. 273/2008 Sb.)*, jenž je členěn do čtyř částí s celkovými patnácti hlavami. V první hlavě zákona se o Policii ČR dále dozvídáme: „Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úsek vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“

Policie České republiky spadá pod ministerstvo vnitra poskytující předpoklady pro náležité plnění úkolů. Pod policií spadají jednotlivé útvary, včetně policejního prezidia, které je řízeno policejním prezidentem. Patří sem ale také útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.

Analyzovat celý zákon o Policii ČR by bylo velice obtížné, přesto bychom vyzdvihli několik důležitých bodů. S prací policistů je spjata řada povinností, mezi které patří zdvořilost, iniciativa, přiměřenost postupu, poučování, ale také prokazování příslušnosti, a to prostřednictvím služebního stejnokroje, průkazu nebo odznaku, jenž je dále doplněn o identifikační číslo. Policisté také úzce spolupracují s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy.

Vzhledem k tomu, že se v praktické části zabýváme výrazy týkající se také donucovacích prostředků, je vhodné, abychom se na tuto část zákona podívali blíže. V určitých případech je policista oprávněn použít zbraně či jiných donucovacích prostředků, pokud situace jinak nedovolí. Policisté tedy mohou využívat slzotvorných, elektrických prostředků, obušků, vrhacích prostředků, jež mohou, ale nemusí mít povahu střelné zbraně, služebního psa, úderu střelnou zbraní, pout nebo prostředku, který neumožňuje prostorovou orientaci. Mezi donucovací prostředky patří i samotné využití těla při hmatech, chvatech, kopech a úderech.²⁷

²⁷ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

Je samozřejmé, že sbor sloužící veřejnosti, by měl dodržovat určitý etický kodex. Jak už jsme zmínili, hlavním cílem Policie České republiky je chránit bezpečnost a dohlížet na pořádek ve společnosti. To ale není jediný úkol. Je potřeba prosazovat zákonnost a chránit práva a svobodu osob. Každý příslušník by měl nést odpovědnost za své činy, měl by se chovat bezúhonně jak ve službě, tak mimo ni a reprezentovat Policii ČR ve všech ohledech svého konání.²⁸

Vzhledem k tomu, že se práce zabývá policejním slangem, který byl získán v oblasti Plzeňského kraje, považujeme za důležité představit specifika Krajského ředitelství policie právě této oblasti. V České republice je zřízeno 14 krajských ředitelství policie, což souvisí s územním rozdělením republiky na 14 samosprávných krajů. Krajské ředitelství vede krajský ředitel. Personální odbory, odbor vnitřní kontroly a integrované operační středisko podléhají ředitelství. Ve sféře ředitelství navíc fungují kriminální policie a vyšetřování, pořádková služba, dopravní a cizinecká policie a služba policie pro zbraně a bezpečnostní materiál.²⁹ Plzeňský kraj je rozdělen do sedmi okresů: Plzeň–město, Plzeň–jih, Plzeň–sever, Rokycany, Klatovy, Domažlice, Tachov. Přímo v Plzni bylo vybudováno Městské ředitelství policie a pro Plzeň–jih a Plzeň–sever byl vytvořen územní odbor Plzeň–venkov.³⁰

²⁸ Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2017, s. 12.

²⁹ Tamtéž, s. 86.

³⁰ Tamtéž, s. 100.

3.3.2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém je definován dle *Zákona č. 239/2000 Sb.* jako: „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“ Tato definice postačí pro vymezení primárního významu, ale vymezení pojmu je mnohem komplexnější. Mezi základní složky IZS patří Hasičský záchranný sbor České republiky, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky. Tyto složky jsou známou a nutnou součástí systému, ale součástí jsou i další, neméně důležité složky. Řadíme sem vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené sbory, ostatní záchranné sbory a orgány ochrany veřejného zdraví. V případě nastolené krizové situace nastupují jako součást systému také poskytovatelé akutní lůžkové péče na urgentním příjmu.

Během zásahu jsou všechny složky systému pod vedením velitele zásahu, popřípadě jiných činitelů jako např. starosta obce nebo hejtman kraje. Do řízení zásahu může vstoupit také ministerstvo vnitra, a to v případě nouzového stavu, stavu ohrožení nebo válečného stavu. V rámci komunikace jsou důležitá funkční operační a informační střediska pracující se získanými informacemi a zprávami o mimořádných událostech. Tato střediska fungují pod vedením pověřených orgánů a zabezpečují plynulý průběh akce.

Každý úspěšný zásah je postaven na spolupráci a vzájemné komunikaci. Probíhá zde komunikace mezi složkami a velitelem zásahu, ale i mezi složkami navzájem, a jak již bylo řečeno, své významné postavení mají informační a operační střediska.³¹ Ačkoliv se v práci nebudeme zabývat komunikací IZS, je zapotřebí si uvědomit, jak je komunikace, prostředky komunikace a užitá terminologie důležitou součástí celkového fungování systému.

³¹ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

3.4 ZPŮSOBY TVOŘENÍ SLANGOVÝCH VÝRAZŮ

Slangy utvářené pojmenovávacími způsoby značně rozšiřují slovní zásobu národního jazyka. Nejčastěji se setkáváme s realizací substantiv, výjimkou nejsou verba, ale zastoupení adjektiv, popřípadě adverbii, je již ojedinělé.

Dle Hubáčka rozlišujeme dva odlišné postupy:

- Transformační (slovotvorné) – do této kategorie řadíme odvozování, skládání, ale také zkracování, mechanické krácení a překrucování.
- Transpoziční (využití již existujících pojmenování) – do této kategorie řadíme metaforické a metonymické přenášení, tvoření frazeologismů a přejímání z cizích jazyků. Zde uplatňujeme tzv. sémantické tvoření.³²

3.5 POSTUPY TRANSFORMAČNÍ

3.5.1 ODVOZOVÁNÍ

Odvozování (derivace) je jeden z nejčastějších transformačních postupů. Při derivaci se tzv. derivát tvoří prostřednictvím slovotvorného formantu, u něhož rozlišujeme, jestli se jedná o slovotvorné prefixy, sufixy (dohromady známé jako afixy), koncovky, slovnědruhovové charakteristiky (neohebné slovní druhy), doprovodné hláskové alternace, distantní morfémy nebo postfixy (u neurčitých zájmen).

3.5.1.1 Odvozená podstatná jména

Názvy osob

- Jména činitelská – méně početná skupina, charakterizována příponou -ák (*ležák, pinkal, šprtoun, blokař*)
- Jména konatelská – jsou utvořeny od jmenných základů příponami -ař, -ář, -ák (*dálkař, terénář, spodák*)
- Jména přechýlená – zde se nejčastěji projevuje přípona -ka, ale i méně produktivní přípony -ajzna, -(n)ice (*šťabajzna, kádronice*)

³² HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1981, s. 163.

Názvy prostředků

Jedná se o rozsáhlou skupinu, která je tvořena odvozeninami z deverbativ, které představují přípony -ák, -ka, -čka, popř. z denominativ, u kterých pracujeme s příponami -ák, -ka, -ovka (*blafák, kontrolka, lapačka*).

Názvy zdrobnělé

Tato skupina zahrnuje výrazy s expresivitou. Využívá se přípon -ek, -ík, -íčko (*dělnásek, majzlík, laničko*).

Názvy nositelů vlastnosti

Tvoření názvů je spojeno s univerbizací a vycházejí ze jmenných základů. Užíváme přípon -ák, -ka, -ovka, popř. -an, -as, -áč, -ina (*druhák, gibsonka, časovka, praša, maskáč*).

Názvy dějů

Názvy dějů se tvoří jako substantiva slovesná prostřednictvím přípon -ní, -tí, -izace, -ismus, -ctví (*faulování, ofajfkování, exnutí, upísknutí*).

3.5.1.2 Odvozená slovesa

V rámci transformačních postupů můžeme odvozovat také verba, která nejsou tak častá. Jsou utvářena buď příponami z jmenných základů, a to domácích i cizích slov, nebo předponami sloves. Nejčastější přípony jsou -ova- a -i- (*laničkovat, špachtlovat, chatařit, muškařit*). Užíváme také předponové odvozování, které pouze obměňuje význam základového slovesa (*odfajkovat, proveslovat, přešaltovat*).

3.5.1.3 Odvozená přídavná jména

Odvozená adjektiva nejsou v slangových výrazech příliš zastoupena. Vznikají především jako přídavná jména s příponami -ký (*kolejácký, stavbácký*), -ský (*stavbařský, želbetonářský*) a -cí (*falcovací, koničkovací*).³³

3.5.2 SKLÁDÁNÍ

Skládání (kompozice) je postup spojený s víceslovnými pojmenováními. Objevuje se snaha o jednoslovné vyjádření. Nové slovo nejčastěji vzniká z dvou slov a vzniká složenina (kompozitum).³⁴ Složeniny rozdělujeme dále na vlastní (*dějepis, koloběžka, vodoměrka, tělocvik*) a nevlastní (*zemětřesení, okamžik, pravděpodobný, obranyschopný*).

³³ HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1981, s. 163–166.

³⁴ Tamtéž, s. 166.

Vlastní složeniny na rozdíl od nevlastních nemůžeme rozdělit na dvě samostatná slova. O nevlastních složeninách mluvíme také jako o spřežkách.

3.5.3 ZKRACOVÁNÍ

Při zkracování (abreviaci) vznikají slova zkratková (*diamant, bezák, brt*) a iniciálové zkratky (*opuj, vuml, elvété*). Zkracování má blízko k tzv. překrucování, při kterém je primární význam slova pozměněn.³⁵ Užitečnost zkracování je znatelná, protože prostřednictvím tohoto postupu dokážeme vytvářet jednodušší pojmenování, která jsou projevem jazykové ekonomie.

3.5.4 MECHANICKÉ KRÁCENÍ

Výrazy vznikající mechanickým krácením mají být co nejkratší a nejjednodušší na použití v běžné komunikaci. Výrazy jsou následně upravovány ať už hláskově, nebo z hlediska slabik, souhláskových skupin apod. (*deska, chemka, svičko, encka*).³⁶

3.5.5 PŘEKRUCOVÁNÍ

Překrucování není využíváno často, ale je využíváno z různých důvodů, např. při snaze o zvukové zvýraznění. Jedná se tedy o modifikaci tvaru slova. Často pozorujeme dvojsmysly nabízející různé výklady (*bobina, jasan, žulat*). V některých případech můžeme narazit na expresivní homonyma, což je slovo mající podobnou formu jako slovo odlišného významu, které navíc postrádá prvek expresivity.³⁷

3.5.6 UNIVERBIZACE

Univerbizace je postup, při kterém vznikne z víceslovného pojmenování jednoslovný výraz, jenž je projevem jazykové ekonomie. Víceslovné pojmenování se většinou skládá z adjektiva a substantiva (*absolventský koncert* → *absolventák*), popř. ze substantiva a substantivního členu (*řidič tiráku* → *tirák*). Univerbizace je produktivní postup umožňující vytváření jednodušších, lépe skloňovaných výrazů, které se v dnešní době dostávají už i do spisovného jazyka, ačkoliv jsou stále považované spíše za nespisovné výrazy (*slepák, minerálka, fotoaparát*).³⁸

³⁵ HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1981, s. 166.

³⁶ Tamtéž

³⁷ Tamtéž

³⁸ HLADKÁ, Z. (2017): UNIVERBIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>.

3.6 POSTUPY TRANSPOZIČNÍ

Postupy transpoziční jsou charakterizovány tzv. sémantickým tvořením, tedy přenášením významu a využíváním již existujících slov. Pod sémantické tvoření spadá metaforizace a metonymizace, tvoření názvů víceslovných a přejímání z cizích jazyků.³⁹

3.6.1 METAFORIZACE

Metaforizací se snažíme dosáhnout jazykového vyjádření nové skutečnosti a je velice často užívána pro svou schopnost vyjádřit expresivitu. Pracujeme s běžnými slovy z roviny spisovného jazyka, obecné češtiny, popř. nářečí, kterými označujeme skutečnosti nové, a to na základě podobnosti některého charakteristického znaku. Přenesený význam může souviset s podobnostmi ve vzhledu (*ledvinka, lavor*), tvaru, charakteristického znaku (*pavouk, šavle*), stejného nebo podobného zbarvení (*kanárek, zebra*), vlastnosti (*budík, ještěrka*) a s mnoha dalšími aspekty. Dochází k posunu nejen ve významu, ale také v expresivitě.⁴⁰

3.6.2 METONYMIZACE

Tento postup využíváme pro přenesení pojmenování na jiné obrazy a představy, které s původními obrazy souvisí. Postup není příliš užívaný a výrazy jsou mnohdy motivované univerbizací. Největší zastoupení mají výrazy vycházející z víceslovného pojmenování (*obrysy = obrysová světla, robot = mechanický překladač*).⁴¹

3.6.3 VÍCESLOVNÁ POJMENOVÁNÍ

Patří sem pojmenování sdružená a frazeologismy. Souslovné výrazy stojí v protikladu k univerbizaci a jejich užití není tak produktivní, proto stojí na pomezí odborných pojmenování (*bodovací stroj, jalové hrdlo, zelená ulice*). Frazeologismus je často spojován s vyjádřením konkrétní činnosti (*chytit raka, jít pro vodu, mít vítr*), což znamená, že v centru stojí sloveso, které má řídicí funkci. Kromě toho alespoň jedno slovo ve frazeologismu ztrácí svůj význam, nebo naopak nabývá významu nového.⁴²

3.6.4 PŘEJÍMÁNÍ Z CIZÍCH JAZYKŮ

Přejímáním z cizích jazyků jsou výrazy různě modifikovány pro potřeby konkrétního jazyka, a to z hlediska morfologie i fonetiky. Existuje řada důvodů, proč dochází k přejímání

³⁹ HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1981, s. 167.

⁴⁰ Tamtéž, s. 167–168.

⁴¹ Tamtéž, s. 169–170.

⁴² Tamtéž, s. 170–171.

z cizích jazyků – chybějící, nebo dokonce neexistující terminologie pro daný obor, snaha o jednoduchost a efektivnost apod. V minulosti bylo mnoho výrazů přejato z němčiny, což souvisí s historickým vývojem českých zemí (*mašinkvér, dýzna, hašple, lágr, pakunk, hapták, untrman*). Tyto výrazy pronikaly do různých oblastí života v menší či větší míře (průmysl) a dodnes jsou uchovány v povědomí spíše starších generací. V dnešní době je dominantním jazykem angličtina, a proto je logické, že také odsud přichází mnoho nových výrazů (*brejk, faul, tent*), ale cítíme také vliv z ruštiny (*pasport, politruk, samochodka*). Okrajově jsou to výrazy z italštiny (*šotolina, kápo, dón*) nebo z latiny (*exnout, recese*).⁴³ Výrazy pronikající do českého jazyka mají specifické skloňování, a proto často směřujeme k počestění výrazů, při kterém mnohdy dochází k úpravě pravopisu pro naše potřeby. Dá se předpokládat, že s dnešní dostupností vzdělání, ale také s nabídkou jazykových kurzů, bude docházet k přejímání ještě ve větší míře, a to dokonce z doposud méně známých exotických jazyků.

⁴³ HUBÁČEK, J. O českých slanzích. 1981, s. 171–172.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 KOMUNIKACE POLICISTŮ

O policejním slangu a mluvě policistů obecně mnoho publikací nevzniklo. K dispozici máme jen krátké kapitoly doplňující pojednání o slangu obecně. Příkladem může být Hubáčkova publikace *O českých slanzích* z roku 1979, popřípadě kniha Jaroslava Suka z roku 1993, ve které věnuje více prostoru slangu kriminálnímu, nebo slangu vojenskému. Dále se můžeme setkat s bakalářskými nebo diplomovými pracemi, které ale nejsou naším primárním zdrojem.

Dříve se výrazy z policejního prostředí nedostávaly v tak velkém množství mezi běžné občany a důvod byl jednoduchý – nikdo neměl zájem, aby lidé mimo policejní prostředí znali prostředky komunikace a mohli tak jednoduše dešifrovat, co si zrovna policisté sdělují. V dnešní době tento názor o utajenosti komunikačního kódu zastává hrstka příslušníků Policie ČR.

Policejní slang charakterizujeme jako slang profesní a je využíván příslušníky Policie ČR, ale pouze v rámci neoficiální a polooficiální komunikace. S neoficiální komunikací se můžeme setkat v době, kdy se policisté setkávají mimo službu nebo při spolupráci v menších skupinkách. Polooficiální komunikace je spojena především s mluvenou podobou jazyka, což jsou situace, při kterých policisté musí hovořit se svědky, podezřelými nebo řeší jiné pracovní povinnosti, kdy je potřeba pravý smysl před svědky utajit. Každý policista navíc přichází do styku s širokou veřejností a řeší záležitosti, u kterých je naprosto přirozené, že dochází k prolínání používaného slangu s běžnou mluvou. Výsledkem je, že tyto výrazy pronikají do obecné češtiny, a není tedy správné je označovat za výrazy slangové.

Podobná situace nastává v případě slangu vězeňského nebo vojenského. Tato prostředí se logicky prolínají, protože jsou v úzkém kontaktu. Proto policejní slang obsahuje celou řadu výrazů, které vychází z vojenského prostředí nebo z prostředí vězeňského, ačkoliv tento vliv nemusí být v dnešní době tak znatelný. Blízkost se odráží i ve vztahu k argotu a kriminálnímu slangu, protože to byli právě policisté, kteří začali jako první přicházet do kontaktu s podsvětím a kriminálníky a začali zkoumat také jejich řeč, a to ze zcela očividných důvodů.

V rámci policejního slangu objevíme výrazy, které již mají svou tradici a jsou využívané po dlouhou dobu, proto někdy mluvíme až o historismech. Na druhé straně se

ale objevují neologismy související s modernizací prostředí. Policejní slang se obecně rychle vyvíjí, což souvisí s nově nastupujícími trendy – ať už mluvíme o různých specializacích, moderních technologiích, ale také o nových metodách zločineckých aktivit.⁴⁴

O rychlém vývoji policejního slangu se můžeme přesvědčit, pokud srovnáme náš získaný jazykový materiál, jenž rozhodně nezahrnuje veškeré užívané jazykové prostředky, s výrazy, které v publikaci *O českých slanzích* shromáždil Jaroslav Hubáček. Jaroslav Hubáček rozdělil výrazy do několika skupin dle sémantického hlediska – policejní osoby (*dežurný, dopravka, dvojkař, hlídkař, mládežník, mordparta, nehodovák, nehodovka, očko, operační, prstař, stopař, trojkař, výjezdovka*), delikventi (*babička, bonzák, čichač, dolarka, fabkař, holand'an, homouš, kapsář, násilník, půdař, smárák, typář, uhlař*), děje a činnosti (*cvaknout, čorknout, hláška, nasadit uši, obírat mrtvoly, soudka, vzít daktylky, zatloukat*), ostatní názvy (*alkoholka, cenné papíry, díra, koso, lata, pasťák, placka, stonožka, žiletka*).

Na základě porovnání nacházíme jen ojedinělé výrazy používající se dodnes, ale je důležité si uvědomit, že některá slova postupně přešla do nové roviny, roviny obecné češtiny, popř. do roviny hovorové češtiny. Některé výrazy zanikaly s vývojem policejního prostředí nebo se pro tyto výrazy našly adekvátnější ekvivalenty, anebo se snížil počet synonymních výrazů.

⁴⁴ PŘIKRYLOVÁ, J. Stručně o komunikaci policistů, zejména o policejním slangu. In: Naše řeč, ročník 98 (2015), číslo 5, s. 243–151.

4.2 VZTAH POLICEJNÍHO A VOJENSKÉHO SLANGU

Podobně jako o policejním slangu, tak ani o vojenském slangu nejsou téměř žádné aktuální výzkumné práce. Naposledy se více problematikou zabýval František Oberpfalcer ve své stati, která je ale pro dnešní účely zastaralá, protože pochází z roku 1934. Vojenský slang řadíme k poloútvárům národního jazyka využívaný především v polooficiální komunikaci, a to v rámci vojenského prostředí. Slovní zásobu vojenského prostředí lze rozdělit na vojenský slang obecný, jenž se učí každý voják, neboť je důležitý pro celkové fungování ve službě (*atombordel, basman, hapták, včelka, žold*), a na vojenský slang speciální, jenž je spjat s určitou oblastí, jako je např. chemická odbornost (*čévěčkář, emdézetka, chápěčko*).⁴⁵

Dále můžeme slovní zásobu rozdělit na profesní, která je využívána při běžných odborných činnostech, a slovní zásobu expresivní obsahující výrazy neodborné, hodnotící. Profesní výrazy jsou motivovány univerbizací. Pro tuto vrstvu jsou příznačné zkratky a zkratková slova, která jsou utvořena prostřednictvím derivace základních iniciálových zkratk – *kávěče* (kancelář velitele čety), *zetvěče* (zástupce velitele čety), *pédépěčko* (pojízdny dezaktivací přístroj). Derivací se tvoří názvy nejčastěji s příponami -ista, -ář. Složené výrazy patří do skupiny expresivních vyjádření, např. *bigošautobus* (obrněný transportér užívaný motostřelci), *blátošlap* (motostřelec).⁴⁶

Vztah policejního slangu a slangu vojenského je dán historickými reáliemi, ale také blízkostí prostředí. Policie České republiky a Armáda České republiky představují hlavní složky ozbrojených sil České republiky. Obě složky si jsou blízké určitými činnostmi, které vykonávají, ale také zbraněmi a technikami, s kterými přicházejí do kontaktu, i jejich hodnostní označení vychází ze stejného základu. Podobnost shledáváme i v legislativě, která je spjata konkrétními právy a povinnostmi. Není tedy pochyb, že si tyto dvě oblasti nejsou vzdálené. Navíc můžeme předpokládat, že tento vztah bude mít své důsledky v oblasti slangových výrazů a jednotlivých slovtvorných postupů. Toto tvrzení potvrzuje práce Jaroslava Hubáčka *O českých slanzích* (viz výše). Výrazy dostávající se v minulosti z vojenského slangu do slangu policejního, setrvávají v některých oblastech dodnes, ale jejich přítomnost je značně omezená (*autář, akce jehla, barák, elpíčko, guma, hapták, litačka, sborka, stojka, ucho, zobák*).

⁴⁵ NEKVAPIL, J. K dnešnímu stavu vojenského slangu. In: Naše řeč, ročník 62 (1979), číslo 3, s. 130-141.

⁴⁶ Tamtéž

Existují také výrazy, které jsou pro obě prostředí charakteristické, mají dlouholetou tradici, ale z hlediska jazykového stojí již na hranici, neboť výrazy pronikly nebo stále pronikají do běžné mluvy (*atombordel, bonzovat, bufet, kanady, maskáč, zašívárna, zašít se*).

4.3 VZTAH POLICEJNÍHO A KRIMINÁLNÍHO SLANGU

Kriminální slang, někdy spojován s vězeňským slangem, bývá pro okolní svět nesrozumitelný, přestože není primární funkcí utajení. Vězeňský slang je z prostředí věznic, kdežto kriminální slang je spjat s různými kriminálními činnostmi pachatelů. Právě o charakteristických rysech obou prostředí nás spravuje Policie ČR, která zároveň shromažďuje lexikální materiál pachatelů a delikventů sloužící mimo jiné i jazykovědcům k podrobnější analýze.⁴⁷

Kriminální slang je považován za společenskou mluvu související s konkrétní činností a je determinována prostředím. Jednotlivé výrazy se v některých případech dostávají i do kodifikovaného jazyka. Ve větší míře je mluva tohoto prostředí definována jako vulgární. Součástí kriminálního slangu se stal světský argot, který čerpá lexikum především z romštiny. Na zmíněnou oblast slangu mají mimo jiné vlivy cizí jazyky (němčina, slovenština, rumunština, ruština, maďarština, angličtina). Zajímavá je také diferenciacie kriminálního slangu na jednotlivé podslangy: zlodějský slang, slang prostitutek a kuplířů, slang narkomanů a obchodníků s drogami, slang falešných hráčů apod. Řada kriminálních přichází s podslangy do styku během výkonu trestu, díky čemuž si osvojují jednotlivé komunikační a jazykové prostředky.⁴⁸ Pokud se zaměříme na zmíněné podslangy, pochopíme, že v sobě zahrnují argotické prvky, především pak argotické lexikum. Je to logické, neboť primární funkcí těchto podslangů je utajení, nesrozumitelnost pro široké okolí. I kriminální slang vycházel z argotického základu, a proto některé prvky pozorujeme dodnes.

Kriminální slang má v našem prostředí letitou tradici. Doklady výrazů nejen z právního prostředí nacházíme již na přelomu 11. a 12. století. Významným mezníkem ve vývoji kriminálního slangu se bez pochyby stala první světová válka, jejímž důsledkem docházelo k většímu přesunu obyvatel a bližšímu kontaktu různých národností. Nejlépe zdokumentovaná slovní zásoba kriminálního slangu pochází z období první republiky.⁴⁹

Po prostudování kriminálního slangu, který zpracoval Jaroslav Suk v roce 1993, jsme došli k závěru, že stále existuje pestrá škála výrazů, které pronikly do policejního slangu

⁴⁷ HUGO, J., ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. 2006, s. 25.

⁴⁸ SUK, J. Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang, slang chartistů, slang profesionálních řidičů, slang teplárenských zaměstnanců, vojenský slang. 1993, s. 18, 28, 30.

⁴⁹ Tamtéž, s. 31, 32, 34.

a jejichž užívání je produktivní. V některých případech se používá stejného výrazu, ale s posunutým významem. Narazíme také na výrazy, které jsou více či méně známé ve společnosti, a proto bychom mohli uvažovat, jestli je stále můžeme řadit do oblasti slangu. Pro představu uvádíme výrazy nyní již charakteristické jak pro slang kriminální, tak policejní (*autíčkář, bachař, balík, bengo, bonzák, cikorka, čert, čobol, díra, elpíčko, fet, filcunk, galerka, chlupatej, íčko, kasr, kázeňák, koks, komplic, kopečkář, krochna, lapák, medvěd, romák, samotka, šlapat, špenáti, trestňák, zatloukat, hodit si mašli*).

4.4 SÉMANTICKÉ KRITÉRIUM

Konkrétní slangové výrazy jsou rozděleny do několika základních kategorií – názvy nástrojů a pomůcek, názvy osob, názvy pracovních činností, dějů a jejich výsledků, názvy staveb a prostorů a názvy jiné, které nespádají do žádné specifické skupiny. Je třeba říci, že všechny skupiny jsou zastoupeny zhruba stejným počtem výrazů, vyjma skupiny s názvy staveb a prostorů, ve které jsme zaznamenali jen malé množství příslušných výrazů.

4.4.1 NÁZVY NÁSTROJŮ A POMŮCEK

Tato skupina zahrnuje pestrou škálu výrazů označujících nástroje a přístroje nejen samotných příslušníků ČR, ale i různé prostředky k páčání trestné činnosti, jež pachatelé využívají (*buchna, pichna, varna*). Skupina označuje např. pomůcky při policejní činnosti (*blesky, červeňák, čezeta, dobytčák, donucovák, empice, federál, filcka, flobertka, fňukna, hlídkovka, kasr, kontrolák, krochna, parkovačka, pětasedma, placka, teleskopák, vuml, zobání*), oděvy a části oděvů (*čerňáky, krajky, šňůry, taktika*), popřípadě pomůcky využívané během vyšetřování, které mohou posloužit jako důkazní materiál (*daktylka, drak, drégr, foníček, lízátko, pachovky*).

4.4.2 NÁZVY OSOB

Opět se jedná o skupinu, ve které se setkáváme s názvy označujícími jak příslušníky Policie ČR v různých oblastech, při konkrétních činnostech (*balík, bojař, doutnák, giboni, guma, hluchavka, hodinář, kapsář, káforoky, kápoš, krajánek, loupežníci, lyžař, místňák, oliva, pejskař, podprápora, prápora přestupkář, šlapka, špenát*), tak tzv. delikventy, kteří páchají nějakou trestnou činnost, za svou činnost byli již odsouzeni, popř. sem řadíme hanlivé označení národních menšin a pachatelů pod vlivem (*autař, basman, cikora, dezolát, drban, hledanka, ikskjúzmič, kázetóčko, kofola, nouplísák, pašík, srnka, úkáčko, útěkář*). Výrazy jsou mnohdy expresivní a jsou založené na jazykové hře.

4.4.3 NÁZVY PRACOVNÍCH ČINNOSTÍ, DĚJŮ A JEJICH VÝSLEDKŮ

Do této skupiny patří výrazy označující policejní činnost, nebo činnost pachatelů. U policistů se většinou jedná o činnost související s jednotlivými kroky při jednání s pachatelem, popř. o činnost, která vede k dopadení pachatele (*akce jehla, avéčko, débéáčko, domácí rozdíka, domovka, étěřetko, filcovat, fyzická, káóčko, mačkat, about, odstrojít, okasrovat, oplackovat, pokropit, projet, realizace, správko, stíhačka, stojka, šlapat, trasolka, ujízdečka, vyčistit, vykázánka, vyklízečka, vyštěkat, zabukismus*). Na druhé straně máme akce

delikventů a pachatelů hrubě porušující zákon (*ápeděčko, elpaso, lohnout, mařenka, trestňák, mít pod kůží, položit to, udělaný krám*). Jedná se ale také o děje doprovázející policejní činnost v průběhu pracovního dne (*hapták, kátépěčko, páskovat, rozborka, stálista, svodka, zaměstnání, dát se do polohy, dát nouzi, držet stojku, mít dosah*).

4.4.4 NÁZVY OBJEKTŮ A PRACOVÍŠŤ

Skupina nezahrnuje mnoho výrazů. Jedná se o prostory sloužící policistům při práci – ať už se jedná o jejich vlastní zázemí, pracoviště, nebo o prostory k zadržení pachatelů (*bambulárna, barák, bengárna, cépézéta, cizina, čučák, dédējučko, díra, empík, fara, íčko, péják, pohotovák, správko, stoják, urna, vejška*).

4.4.5 NÁZVY JINÉ

Do této kategorie zařazujeme výrazy nepříslušící žádné ze specifických skupin, přesto stojí za zmínku, neboť jsou hojně využívány. Řadíme sem výrazy popisující konkrétní situace a okolnosti při nalezení pachatelů, ale také obětí, a to obětí trestného činu, nebo svých vlastních rozhodnutí (*ápécěčko, nářez, skokan, smrťák, tělo, tuhoš, výtrh*).

4.5 SLOVNĚDRUHOVÉ KRITÉRIUM

Slovnědruhové kritérium charakterizují především podstatná jména tvořící většinu jazykového materiálu. Ojedinele se objevují substantivizovaná adjektiva. Dále se objevují slovesa, která jsou logicky spojena s názvy činností a dějů. Adjektiva jsou ojedinelá, pokud se vyskytují, tak ve spojení se substantivem, se kterým vytváří víceslovné pojmenování.

4.5.1 SUBSTANTIVA

V největší míře jsou zastoupena substantiva tvořící jádro slovní zásoby. Nejčastěji se jedná o názvy osob (*basman, bojař, hledanka, hluchavka, hodinář, kapsář, kápoš, lyžař, místňák, oliva, pejskař, prápora, podprápora, přestupkář, ráfek, stojka, ušák, vyšetřovák*), dále o výrazy označující policejní nástroje a pomůcky (*ápéděčko, blesky, červeňák, daktylka, dobytčák, donucovák, drak, drégr, étěretko, flobertka, foníček, kasr, lizátko, placka, služebák, trzák, zobání*), objevují se výrazy zastupující postupy ve výkonu práce (*déběáčko, domovka, vykázánka, vyklízečka, zabukismus*) a také výrazy s pejorativním podtextem popisující konkrétní delikventy, pachatele a nepřizpůsobivé skupiny (*autář, cikora, dezolát, drban, hledanka, kofola, kázetóčko, nouplísák, pašík, srnka*).

4.5.2 ADJEKTIVA

Adjektiva nemají rozsáhlá zastoupení. Jedná se o výrazy, které jsou součástí sdružených pojmenování (*domáci rozdílka, fond usměvavého policisty, policejní férovka, říct o někom, že je čistý, udělaný krám*), popřípadě se jedná o substantivizovaná adjektiva (*fyzická, operační, vytrít prověřeného*).

4.5.3 VERBA

Slovesa mají v mluvě policistů také důležitou roli. Jsou to výrazy označující jednotlivé úkony samotných policistů související především s bojem proti zločinu, ale také výrazy týkající se konání pachatelů, které jsou důvodem policejního vyšetřování (*doutnat, filcovat, fňuknout si, lohnout, mačkat, odstrojit, opáskovat, oplackovat, pokropit, sesmahnout, šlapat, vyštěkat*,). Řada sloves je součástí používaných frází (*dát lízat, být pod vlivem, dát se do polohy, dát nouzi, mít dosah, mít pod kůží, položit to, sebrat někoho, strčit do díry*).

4.6 ONOMAZIOLOGICKÉ KRITÉRIUM

4.6.1 DERIVACE SUFIXÁLNÍ

Tento způsob tvoření je nejčastější. Pro vytváření slov je nejvíce využívána přípona *-ka* (*daktylka, domovka, hledanka, hlídkovka, mařenka, parkovačka, stíhačka, vyklízečka*), *-ák* (*čerňáky, červeňáky, donucovák, doutnák, místňák, péják, pohotovák, služebák, smrták, teleskopák, trestňák, úředník, vyšetřovák*), *-ko* (*správko*), *-ař* (*autař, bojař*), *-ář* (*přestupkář, útekář*), *-ista* (*stálista*), *-an* (*drban*).

4.6.2 DERIVACE KONVERZNÍ

Malé zastoupení mají také výrazy vznikající pomocí derivace konverzní, což znamená, že slova byla vytvořena pomocí koncovky. Jsou to slova s koncovkou *-a* (*fara, guma*), ale také slova s koncovkou nulovou (*dezolát, markant, průvar*).

4.6.3 KOMPOZICE

Výrazy vznikající kompozicí jsou ojedinělé, přesto můžeme najít pár příkladů (*basman, iksjúzmič, zabukismus*). Jedná se o kompozici vlastní čistou.

4.6.4 UNIVERBIZACE

Poměrně rozšířená skupina je tvořena univerbizací. V každé skupině nalezneme hned několik výrazů – názvy osob (*hledanka, přestupkář, stálista*), názvy nástrojů a pomůcek (*donucovák, hlídkovka, služebák, teleskopák, trest*), názvy činností a dějů (*fyzická, domovka, mařenka, správko, trestňák, úředník*) a jiné (*cizina, pohotovák*).

4.6.5 ABREVIACE

Abreviací vznikají zkratky, které se projevují jako slangová pojmenování (*kasr, urna, vuml, zmrđ*) a zkratková slova (*ápécečko, apédéčko, avéčko, céčko, cépézéta, čezeta, débéáčko, dédéúčko, elpaso, empice, etěřetko, giboni, hákáčko, katépéčko káočko, kázetóčko, péják, pětasedma*).

4.6.6 MECHANICKÉ KRÁCENÍ

Mechanickým krácením vzniká jen omezený počet výrazů. Řadíme sem výrazy (*dozor, kápoš, podprápora, prápora, recík, rozborka, stroják, trasolka, vyšetřovák, výtrh*).

4.6.7 METAFORIZACE

V seznamu se setkáváme také s výrazy vznikající metaforizací. Jsou to především výrazy z oblasti pojmenování nástrojů, pomůcek a přístrojů (*balík, bambulárna, blesky, buchna, cikora, čučák, díra, dobytčák, drak, fňukna, hluchavka, hodinář, kofola, kytara, lítačka, lízátko, lyžař, oliva, placka, pichna, srnka, špenát, tuhoš, placka, saně, zobání*).

4.6.8 METONYMIZACE

Slova tvořena metonymizací, tedy přenášením významu na základě vnitřní podobnosti, jsou pestře zastoupena (*bombař, cizina, dezolát, drégr, federál, filcovat, flobertka, guma, kapsář, klient, lustrátor, magneti, varna*).

4.6.9 PŘEJÍMÁNÍ SLOV Z CIZÍCH JAZYKŮ

Do této skupiny řadíme jen pár příkladů, které jsou navíc přeneseny do českého jazyka prostřednictvím fonetického přepisu, proto výraz může působit výsměšně a ironicky (*ikskjúzmič, nouplísák*). Právě zde můžeme vidět největší posun od minulých let, protože dříve byly výrazy ve velkém množství přejímané z němčiny, což se v našem jazykovém materiálu neprojevalo, ba naopak se ukázalo, že dnes je produktivnější přejímání z angličtiny. Přesto by si tato problematika určitě zasloužila větší pozornost, abychom mohli dělat ucelené závěry.

4.7 STRUKTURA POJMENOVÁNÍ

4.7.1 JEDNOSLOVNÉ VÝRAZY

Jednoslovné výrazy převažují nad víceslovnými, což je jasný důkaz, že policejní slang, stejně jako řada jiných, se snaží o jednoduché, stručné a srozumitelné vyjádření urychlující komunikaci a umožňující mluvčím vytvářet takové výrazy, které jsou pro prostředí charakteristické (*autař, balík, basman, bojař, cizina, červeňák, filcovat, flobertka, fyzická, hapták, hodinář, kátépěčko, káóčko, kontrolák, kytara, lyžař, podprápora, prápora, ráfek, stroják, taktika, ušák, vyčistit, vykázánka, vyklízečka, výtrh, zabukismus, záchyt*).

4.7.2 VÍCESLOVNÉ VÝRAZY

Víceslovné výrazy nejsou tak časté, přesto se s nimi setkáváme a mají obrovský význam pro komunikaci policistů. Jedná se o frazeologismy týkající se především kategorie názvů dějů a činností – v centru stojí vždy sloveso (*dát lízat, být pod vlivem, dát fouknout, dát se do polohy, dát to operačnímu, dát nouzi, držet stojku, chytit fet nebo alkohol, mít dosah, rozsypat se jako pytlík bonbónů, strčit do díry, vytrít pověřeného*), a sdružená pojmenování, která jsou nejčastěji tvořena substantivem a adjektivem (*policejní férovka, fond usměvavého policisty, udělaný krám, vápno s dodákem, vybilény byt*).

5 SLOVNÍK SLANGOVÝCH VÝRAZŮ

5.1 USPOŘADÁNÍ SLOVNÍKU

Slangové výrazy z policejního prostředí jsou řazeny abecedně, speciálně vyčleněné jsou používané fráze stojící mimo slovník slangových výrazů pro lepší přehlednost a ucelenou představu o užívaných slovních spojeních. Jednotlivé výrazy jsou zapsány tučně a ve formě, v jaké se používají v mluvené podobě. Substantiva jsou zaznamenána v nominativu singuláru, ojediněle v nominativu plurálu, následuje koncovka v genitivu a gramatický rod (femininum, maskulinum, neutrum). Verba jsou uvedena v infinitivním tvaru a jsou uvedené údaje odpovídající kategorii vidu (dokonavý, nedokonavý). U všech výrazů jsou uvedeny také způsoby tvoření, lexikální významy a následně také číselný odkaz na příslušné skupiny uvedené v praktické části (kapitola 4). V některých případech je v závorce uvedena informace, odkud byl výraz přejat (např. vojenský slang), popř. odkaz na synonymní výraz.

5.2 SLOVNÍK

A

akce jehla fem., frazeologické sousloví

- snaha policisty odvést práci, popř. provést práci s minimální snahou a skrývat se před pracovními povinnostmi (metaforická spojitost se slovesem *zašít se*); někdy se využívá pejorativní až vulgární označení *zajebávat se* (z voj. sl.), 4.4.3

ápécěčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- auto plný cikánů, výraz vznikl z iniciálové zkratky APC, 4.4.5

ápéděčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- vozidlo s větším počtem podezřelých osob, výraz vznikl z iniciálové zkratky APD, 4.4.5

autař -e, subs., mask., derivace sufixální

- zloděj se zaměřením na krádeže aut, 4.4.2

avěčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- akce vozidla, 4.4.3

B

balík -u, subs., mask., metaforizace

- třetí policista v hlídce, který nevykonává momentálně konkrétní činnost, ale nechá se vozit svými kolegy, 4.4.2

bambulárna -y, subs., fem., metaforizace

- psychiatrická léčebna, 4.4.4

barák -u, subs., mask., metaforizace

- sídlo příslušného útvaru, popř. ubytovna (z voj. sl.), 4.4.4

basman -a, subs., mask., kompozice

- vězeň, popř. bývalý vězeň, kompozitum ze slov *basa* a *man*, 4.4.2

bengárna -y, subs., fem., derivace sufixální

- policejní stanice, výraz je odvozen od expresivního základového slova *benga*, 4.4.4

blesky -ů, subs., mask., metaforizace

- světelné výstražné znamení bez užití zvuku, 4.4.1

bojař -e, subs., mask., derivace sufixální

- instruktor sebeobrany a bojové techniky, 4.4.2

bombař -e, subs., mask., metonymizace

- pes určený k vyhledávání výbušnin, 4.4.1

buchna -y, subs., fem., metaforizace

- injekční stříkačka používaná drogově závislými, 4.4.1

C

céčko -a, subs., neut., zkratkové slovo

- civilní oblečení nebo osoba, která není ve služebním poměru, 4.4.1 a 4.4.2

cépézéta -y, subs., fem., zkratkové slovo

- cela předběžného zadržení, výraz vychází z iniciálové zkratky CZP, 4.4.4

cikora -y, subs., fem., metaforizace

- označení pro Roma, 4.4.2

cizina -y, subs., fem., univerbizace

- cizinecká policie, náznak metonymie (cizinecká policie se zabývá cizinci), 4.4.4

Č

čerňáky -ů, subs., plur. t., univerbizace a následná derivace sufixální

- černá uniforma skládající se z kapsových kalhot a bundy, 4.4.1

čerstvej -ého, subs., mask., metaforizace

- nalezené tělo usmrceného, většinou užíváno ve spojení s oběšencem, 4.4.5

červeňák -a, subs., mask., metaforizace

- protokol o zadržení, výraz je odvozen od červené barvy protokolu, 4.4.1

čezeta -y, subs., fem., zkratkové slovo

- služební pistole vyrobená Českou zbrojovkou, 4.4.1

čučák -a, subs., mask., metaforizace

- cela předběžného zadržení, výraz pravděpodobně vznikl na základě metaforického přenesení významu (člověk držen v cele nemá jiné možnosti než čučet z okna), 4.4.4

D

daktylka -y, subs., fem., přejato z cizího jazyka

- otisk prstu, výraz je odvozen z řeckého výrazu *daktylos* (prst), 4.4.1

dbéáčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- dopavně bezpečnostní akce, 4.4.3

dédéúčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- dětský diagnostický ústav, 4.4.4

dezolát -a, subs., mask., metonymizace

- opilý nebo zfetovaný člověk, 4.4.2

díra -y, subs., fem., metaforizace

- cela předběžného zadržení, popř. označení pro věznici, 4.4.4

dobyčák -u, subs., mask., metaforizace

- vozidlo určené pro odvoz opilců, kterým se často stává, že prostory auta znečistí, 4.4.5

domácí rozdílka fem., frazeologické sousloví

- domácí násilí, výraz je pravděpodobně založen na metaforickém přenesení významu (rozdělení domácnosti), 4.4.5

domovka -y, subs., fem., univerbizace a následná derivace sufixální

- domovní prohlídka, 4.4.5

donucovák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- donucovací prostředek, 4.4.1

doutnák -u, subs., mask., derivace sufixální

- třetí policista v hlídce, 4.4.2

doutnat nedok., verb., metaforizace

- být třetí v hlídce, 4.4.3

dozor -u, subs., mask., mechanické krácení

- dozorčí služba, 4.4.2

drak -a, subs., mask., přejato z cizího jazyka (metaforizace)

- drogový test ze slin, z anglického slova *Drugwipe*, 4.4.1

drban -a, subs., mask., metaforizace

- osoba oficiálně označovaná jako závadová, pohybující se v oblasti mimo zákon, 4.4.2

drégr -a, subs., mask., metonymizace

- přístroj na orientační měření hladiny alkoholu v dechu, 4.4.1

E

elpaso -a, subs., mask., zkratkové slovo

- loupežné přepadení (také *elpičko*, které ale může také znamenat plochá důstojnická čepice), 4.4.3

empice -e, subs., fem., zkratkové slovo

- označení zbraně MP5 Heckler, též se používá výraz *empik* (z voj. sl.) jako označení pro příslušníka vojenské policie, 4.4.1

étěřetko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- evidence trestního řízení, 4.4.3

F

fal -u, subs., mask., přejato z cizího jazyka

- výjezd k případu, odvozeno z německého slova *der Fall*, tedy případ, 4.4.3

fara -y, subs., fem., metaforizace

- základna (též barák), 4.4.4

federál -u, subs., mask., metonymizace

- dlouhý bílý obušek, 4.4.1

filcovat nedok., verb., derivace sufixální

- prohledávat, provádět osobní prohlídku (z voj. sl.), 4.4.3

filcunk -u, subs., mask., přejato z cizího jazyka

- kontrola vězeňské cely, výraz pochází z německého slova *die Filzlaus*, tedy veš muňka, 4.4.3

flobertka -y, subs., fem., metonymizace

- palná zbraň (revolver), název je přenesen z příjmení puškaře Louise Floberta, 4.4.1

fňukna -y, subs., fem., metaforizace

- výstražné světelné a zvukové zařízení, 4.4.1

fňuknout si dok., verb., metaforizace

- použít zvukové a světelné výstražné zařízení, 4.4.3

foníček -u, subs., mask., derivace deminutivní (zdrobnělina)

- kniha fonogramů (akustický přepis zvuku), 4.4.1

fyzická -é, subs., fem., univerbizace

- fyzická příprava, 4.4.3

G

giboni -ů, subs., mask., zkratkové slovo

- označení pro členy GIBS (Generální inspekce bezpečnostních sborů), 4.4.4

guma -y, subs., fem., metonymizace

- stráž (z voj. sl.), 4.4.2

H

hapták -a, subs., mask., přejato z cizího jazyka

- povel k zaujetí pozornosti, odvozeno z německého spojení *habt Acht!*, 4.4.3

hákáčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- označení zbraně Koch, 4.4.1

hledanka -y, subs., fem., univerbizace a následná derivace sufixální

- hledaná osoba, po níž je vyhlášeno pátrání, 4.4.2

hlídkovka -y, subs., fem., univerbizace a následná derivace sufixální

- hlídková knížka, popř. notes, do něhož policisté zapisují záznamy ze své služby, 4.4.1

hluchavka -y, subs., fem., metaforizace

- dopravní policista, pozorujeme shodu v barvě čepice policistů a květu hluchavky, 4.4.2

hodinář -e, subs., mask., metaforizace

- policista, který má přesně spočítané povinné hodiny k odpracování a není ochoten pracovat více, výraz s ironickým podtextem odkazující na pečlivou a přesnou práci hodináře, 4.4.2

Í

íčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- inspekce, orgán prověřující činnost strážníků, 4.4.4

I

íksjúzmič -e, subs., mask., přejato z cizího jazyka a připojení sufixu -č

- anglicky mluvící turista, převzato na základě používané fráze Angličanů *Excuse me*, 4.4.2

K

káforcky -ek, subs., fem., zkratkové slovo

- interní nadávka dopravním policistům, pravděpodobně souvislost k bývalým příslušníkům vojenských jednotek KFOR, 4.4.2

káóčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- kontrola osoby, 4.4.3

kápoš -e, subs., mask., mechanické krácení

- označení pro kapitána (z voj. sl.), 4.4.2

kapsář -e, subs., mask., metonymizace

- policista zabývající se odhalováním kapesních zlodějů a zároveň výraz označující kapesního zloděje samotného, 4.4.2

kasr -u, subs., mask., zkratkové slovo

- slzný sprej (KASR – krátký aerosolový rozprašovač), 4.4.1

kátépěčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- pauza určena k občerstvení, 4.4.3

kazeták -u, subs., mask., derivace sufixální

- viz kázetáčko, 4.4.2

kázetáčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- kriminálně závadová osoba, 4.4.2

klacek -u, subs., mask., metaforizace

- označení pro obušek, 4.4.1

klient -a, subs., mask., metonymizace

- zájmová osoba policie, tedy podezřelý, či vyšetřovaný, 4.4.2

kofola -y, subs., fem., metaforizace

- označení Roma, 4.4.2

kontrolák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- kontrolní bod, 4.4.1

kosa -y, subs., fem., metaforizace

- likvidace nepohodlného (ve smyslu likvidace doslovné, ale také odstranění osoby ze zájmové skupiny), 4.4.3

krajánek -a, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- pracovník krajské správy, 4.4.2

krajky -ek, subs., fem., metaforizace

- značně nepohodlná uniforma modré barvy, 4.4.1

krochna -y, subs., fem.

- označení pro pistoli obecně, přejato z argotu (podsvětí), 4.4.1

kytara -y, subs., fem., metaforizace

- radiostanice, která se dříve nosila na popruhu, protože byla těžká, 4.4.1

L

lítačka -y, subs., fem., metaforizace

- rychlá jízda, 4.4.3

lízátko -a, subs., neutr., metaforizace

- test na přítomnost drog, 4.4.1

lohnout nedok., verb., přejato z cizího jazyka

- ukrást, převzato z romštiny, 4.4.3

loupežníci -ků, subs., mask., metonymizace

- kriminalisté z obecné kriminality zabývající se závažnými loupežemi, 4.4.2

lustrátor -u, subs., mask., metonymizace

- mobilní telefon na lustraci osob (též *embépěčko* – mobilní bezpečná platforma), 4.4.1

lyžař -e, subs., mask., metaforizace

- policista v kukle, 4.4.2

M

mačkat nedok., verb., metaforizace

- vyslýchat za použití psychologického nátlaku na podezřelého, 4.4.3

magnetí -ů, subs., mask., metonymizace

- zloději zaměřující se na krádeže železa v různých podobách, 4.4.2

mařenka -y, subs., fem., univerbizace a následná derivace sufixální

- maření úředního rozhodnutí, 4.4.3

místňák -a, subs., mask., derivace sufixální

- policista místního oddělení, 4.4.2

morče -e, subs., neutr., metaforizace

- informátor, který donášel, co se děje ve sledované skupině, 4.4.2

mukl -a, subs., mask., přejato z cizího jazyka

- označení pro vězně, 4.4.2

N

nářez -u, subs., mask., metaforizace

- řezy na ruce osoby, která se pokusila o sebevraždu podřezáním, 4.4.5

nouplísák -a, subs., mask., přejato z cizího jazyka

- zadržovaný cizinec; výraz je odvozen od fráze *No please*, 4.4.2

O

obout dok., verb., metaforizace

- nasadit botičku, 4.4.3

odstrojit dok., verb., metaforizace

- sundat z vozidla označení, 4.4.3

okasrovat dok., verb., derivace

- někomu nastříkat do očí slzný sprej, 4.4.3

oliva -y, subs., fem., metaforizace

- policista v zelené uniformě (též špenát), 4.4.2

operační -í, subs., mask., univerbizace

- pracovník operačního centra, popř. operační centrum, 4.4.2 a 4.4.4

oplackovat dok., verb., derivace

- prokázat se služebním odznakem, 4.4.3

P

pachovky -ek, subs., fem., univerbizace a následná derivace sufixální

- pachové stopy, 4.4.1

parkovačka -y, subs., fem., derivace sufixální

- výzva pro řidiče, který špatně zaparkoval, 4.4.1

páskovat nedok., verb., metaforizace

- plnit zásobník zbraně, 4.4.3

pašík -a, subs., mask., derivace deminutivní

- označení pachatele, 4.4.2

péják -a, subs., mask., zkratkové slovo

- příslušník Pohotovostní motorizované jednotky Policie ČR, 4.4.2

pejskař -e, subs., mask., metaforizace

- označení pro psovoda, 4.4.2

pépěčko -a, subs., neutr., zkratkové slovo

- protekční parchant, 4.4.2

pětasedma -y, subs., fem., zkratkové slovo

- označení pistole ČZ 75, 4.4.1

pichna -y, subs., fem., derivace sufixální

- injekční stříkačka užívaná drogově závislými, 4.4.1

pila -y, subs., fem., univerbizace

- pilovaná brokovnice, 4.4.1

placka -y, subs., fem., metaforizace

- služební odznak, 4.4.1

plečka -y, subs., fem., metaforizace

- staré vozidlo ve špatném technickém stavu, popř. vozidlo chudě vybavené (přechází do hovorové češtiny), 4.4.1

podprápora -y, subs., mask., mechanické krácení

- označení pro podpraporčíka, 4.4.2

pohotovák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- označení pro pohotovostní útvar, 4.4.4

pokropit dok., verb., metaforizace

- střílet, 4.4.3

prápora -y, subs., mask., mechanické krácení

- označení pro praporčíka, 4.4.2

projet dok., verb., metaforizace

- prohledat (též filcovat), 4.4.3

průvar -u, subs., mask., derivace sufixální

- označení pro úplatek, 4.4.1

přestupkář -e, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- pracovník oddělení řešící přestupky, 4.4.2

R

ráfek -u, subs., mask., pravděpodobně přejato z cizího jazyka

- označení pro informátora, 4.4.2

rámovka -y, subs., fem., univerbizace

- rámová octavie, 4.4.1

realizace -e, subs., fem., metaforizace

- zadržení podezřelého na základě dlouhodobější práce, 4.4.3

recík -a, subs., mask., mechanické krácení

- recidivista, opakovaně trestaný vězeň, 4.4.2

rozborka -y, subs., fem., mechanické krácení

- rozebrání zbraně při čištění, 4.4.3

S

saně -í, subs., plur. t., metaforizace

- závěr pistole, který vytváří klouzavý pohyb, 4.4.1

sesmahnout dok., verb., metaforizace

- srazit někoho, někdy se výraz užívá ve smyslu sestřelit se, 4.4.3

shnilouš -e, subs., mask., metonymizace

- nalezené tělo usmrceného v rozkladu, většinou užíváno ve spojení s oběšencem, 4.4.5

skokan -a, subs., mask., metaforizace

- sebevrah, který se pokusil o sebevraždu nebo ji spáchal skokem např. z mostu, 4.4.2

služebák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- služební průkaz, 4.4.1

smrt'ák -u, subs., mask., univerbizace

- smrtelná dopravní nehoda, 4.4.5

správko -a, subs., neutr., univerbizace a následná derivace sufixální

- správní řízení, 4.4.3

srnka -y, subs., fem., metaforizace

- vězeň, který se často pokouší o útěk, 4.4.2

stálista -y, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- policista vykonávající stálou službu, 4.4.2

stíhačka -y, subs., fem., univerbizace

- trestní stíhání, ale také označení pro automobilovou honičku, 4.4.3

stroják -u, subs., mask., mechanické krácení

- sklad výstroje, 4.4.4

stojka -y, subs., fem., metaforizace

- hlídka na jednom místě, 4.4.3

surikata -y, subs., fem., metaforizace

- policista držící hlídku, 4.4.2

svodka -y, subs., fem., derivace sufixální

- souhrnné hlášení o událostech za určité období nebo z určité akce, 4.4.3

Š

šlapat nedok., verb., metaforizace

- mít pěší hlídku, 4.4.3

šlapka -y, subs., fem., metaforizace

- označení pro prostitutku, ale také pro policistu, který má pěší hlídku, 4.4.2

šňůry -0, subs., fem., metaforizace

- ozdoba slavnostní uniformy v podobě zlatých či stříbrných ozdobných šňůr na prsou a rameni, 4.4.5

špenát -u, subs., mask., metaforizace

- označení policisty v zelené uniformě (též oliva), 4.4.2

šprcky -ek, subs., fem., metaforizace

- latexové rukavice užívané na místě činu, 4.4.1

T

taktika -y, subs., fem., univerbizace

- taktická vesta, 4.4.1

teleskopák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- teleskopický obušek, 4.4.1

tělo -a, subs., neutr., metonymizace

- živá osoba, ale též označení pro mrtvolu, 4.4.5

trasolka -y, subs., fem., mechanické krácení

- obor, který se zabývá snímáním a zajišťováním stop (obor *trasologie*), 4.4.3

trest -u, subs., mask., univerbizace

- trestní zákon, 4.4.1

trestňák -u, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- trestný čin, 4.4.1

trzák -u, subs., mask., zkratkové slovo

- trestní zákon, 4.4.1

tuhoš -e, subs., mask., metaforizace

- mrtvé tělo, jehož označení se odvíjí od tuhosti těla, 4.4.5

U

ujížděčka -y, subs., fem., derivace sufixální

- akce pronásledování vozu, 4.4.3

urna -y, subs., fem., iniciálová zkratka

- Útvar rychlého nasazení, 4.4.4

ušák -a, subs., mask., metaforizace

- označení pro nováčka, 4.4.2

Ú

úkáčko -a, subs., mask., zkratkové slovo

- označení pro Ukrajince, 4.4.2

úřed'ák -a, subs., mask., univerbizace a následná derivace sufixální

- označení pro úřední záznam, 4.4.1

útěkář -e, subs., mask., derivace sufixální

- viz srnka, 4.4.2

V

vápno s dodákem neutr., frazeologické sousloví

- nejčastěji označení pro cizince s příkazem k dodání do výkonu trestu, 4.4.2

varna -y, subs., fem., metonymizace

- zařízení, v němž se vaří drogy, 4.4.1

vejška -y, subs., fem., metaforizace

- kriminální policie, označení souvisí s vyšším postavením policistů kriminální policie, 4.4.4

vuml -u, subs., mask., iniciálová zkratka

- černý obušek (homonymum k iniciálové zkratce *Večerní Univerzita Marxismu-Leninismu*), 4.4.1

vyčistit dok., verb., metaforizace

- vyklidit prostor, 4.4.3

vykázánka -y, subs., fem., derivace sufixální

- preventivní opatření směřující k ochraně ohrožených osob, 4.4.3

vyklízečka -y, subs., fem., univerbizace

- vyklizení objektu, 4.4.3

vyšetřovák -a, subs., mask., mechanické krácení

- označení pro vyšetřovatele, 4.4.2

vyštěkat dok., verb., metaforizace

- prostřednictvím služebního psa dochází k vystopování a označení úkrytu osoby, popř. místa, kde se nachází raněný, 4.4.3

výtrh -u, subs., mask., mechanické krácení

- výtržnictví, 4.4.3

Z

zmrđ -a, subs., mask., iniciálová zkratka

- závadový místní rizikový delikvent, 4.4.2

zabukismus -u, subs., mask., kompozice

- vyčkávání na pachatele na konkrétním místě, složenina spojení čekat *za bukem*, 4.4.3

záchyt -a, subs., mask., metaforizace

- zadržení zloděje při trestném činu, 4.4.3

zaměstnání -í, subs., neutr., metaforizace

- o zaměstnání mluvíme ve spojitosti s policistou, který má nějaký úkol, 4.4.3

zobák -u, subs., mask., metaforizace

- označení pro nováčka, 4.4.2

zobání -í, subs., neutr., metaforizace (173)

- označení pro náboje (těž žrádlo), 4.4.1

Fráze

dát lízat frazeologismus

- nechat testovat na přítomnost drog, 4.4.3

být pod vlivem frazeologismus

- člověk je pod vlivem omamné látky, 4.4.3

dát fouknout frazeologismus

- nechat testovat na přítomnost alkoholu, 4.4.3

dát se do polohy frazeologismus

- hlídka hlásí svou polohu operačnímu středisku, 4.4.3

dát to operačnímu frazeologismus

- oznámit náplň činnosti pracovníkovi operačního střediska, 4.4.3

dát nouzi frazeologismus

- použít na radiostanici nouzové tlačítko, 4.4.3

dělat někoho frazeologismus

- policisté pracují na usvědčení pachatele, 4.4.3

držet stojku frazeologismus

- policisté mají službu na jednom místě, 4.4.3

chytit fet/chlast frazeologismus

- dopadnout pachatele pod vlivem omamné látky, 4.4.3

jít bydlet frazeologismus

- zadržený je umístěn do cely, 4.4.3

mít dosah frazeologismus

- policisté mají hlášenou pohotovost, 4.4.3

fond usměvavého policisty sdružené pojmenování

- policista dostane úplatek, 4.4.3

mít nabito frazeologismus

- policisté jsou blízko k vyšetření případu (znají veškeré důležité podrobnosti), 4.4.3

mít pod kůží frazeologismus

- člověk je opilý (též užíváno *mít pod kuliškem*), 4.4.3

policejní férovka frazeologismus

- přesila policistů na pachatele či podezřelého, 4.4.3

podělat (někoho) frazeologismus

- někoho potrestat nebo udat, 4.4.3

položít to frazeologismus

- zadržený přestane zapírat a přizná se, 4.4.3

rozsypat se jak pytlík bonbonů frazeologismus

- zadržený se přizná a psychicky se zhroutlí, 4.4.3

říct o někom, že je čistý frazeologismus

- člověk je bezpečný/abstinuje/je nevinný, 4.4.3

sebrat někoho frazeologismus

- zadržet pachatele na základě konkrétních důkazů, 4.4.3

strčit do díry frazeologismus

- zadržený je poslán do vězení, 4.4.3

udělaný krám sdružené pojmenování

- krám byl vykraden, 4.4.3

vytříit prověřeného frazeologismus

- odebrat bukální stěr, 4.4.3

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce zahrnuje výzkum policejního slangu jako slangu profesního, jenž je užíván příslušníky Policie České republiky. Práce je rozdělena na část teoretickou zahrnující příslušné kapitoly zaměřující se na problematiku obecně a na část praktickou, zaměřující se na komplexní analýzu jazykového materiálu, a to včetně krátkého porovnání policejního slangu se slangy, které mu jsou ať už tvořením, nebo slovní zásobou blízké. Cílem práce bylo získaný jazykový materiál roztrždit do jednotlivých skupin dle zadaných kritérií a porovnat tyto výrazy s pojmy, jež byly analyzovány ve starších publikacích nebo diplomových pracích.

Teoretická část je strukturována od nejobecnějších pojmů, jako je národní jazyk a jeho stratifikace, až po definování slangu z různých hledisek. Následuje stručné seznámení s legislativou Policie České republiky a Integrovaného záchranného systému, kam Policie České republiky bezpochyby patří. Poslední část je věnována postupům tvoření slangových výrazů, které rozdělujeme na transpoziční, kam řadíme metaforizaci, metonymizaci, víceslovná pojmenování a přejímání z cizích jazyků, a na transformační, mezi které řadíme odvozování, skládání, zkracování, mechanické krácení, překrucování a univerbizaci.

Praktická část je věnována nejen analýze jazykového materiálu, popisu policejní komunikace, ale také stručnému porovnání policejního slangu se slangem kriminálním a vojenským. Na základě komparace jsme dokázali potvrdit hypotézu, že ačkoliv bychom to očekávali, tak policejní slang již nemá tolik společného s vojenským či kriminálním (popř. vězeňským) prostředím. Je to způsobeno především specializací jednotlivých odvětví, diferenciací prostředí a odlišnými vlivy, které na oblasti působí, a to zejména z hlediska nových domácích i zahraničních trendů. Na druhou stranu nemůžeme zcela zavrhnout jakýkoliv vliv vojenského a kriminálního slangu na slang policejní. Členové těchto skupin jsou v kontaktu, a proto i dnes pozorujeme některé podobnosti. Zároveň se zachovala řada výrazů, které mají v užívaných jazykových prostředcích svou dlouholetou tradici.

Praktická část obsahuje také rozdělení výrazů do jednotlivých skupin, a to dle sémantického kritéria. Došli jsme k závěru, že nejvíce slov spadá do skupiny názvů nástrojů a pomůcek, ale i skupina názvů osob obsahuje pestrou slovní zásobu. To je logické, protože policisté užívají celou řadu prostředků sloužících v boji proti zločinu, na druhé straně ale máme také prostředky užívané zločinci při páchání trestného činu. Slovnědruhové kritérium potvrdilo, že nejčastějším slovním druhem budou substantiva, která tvoří většinu

získaného materiálu. V rámci onomaziologického kritéria jsme zjistili, že nejčastěji se projevuje metaforizace. Předpokladem byl častý výskyt derivace sufixální, která se sice objevuje, ale ne v takové míře. Navíc právě derivace se často objevovala za doprovodu univerbizace, což jen potvrzuje rozmanitost v utváření jazykových prostředků v rámci policejního prostředí. Na základě struktury pojmenování byly vymezeny výrazy jednoslovné a víceslovné. V této skupině se potvrdil předpoklad, že častější budou jednoslovné výrazy, které jsou pro popisované prostředí žádoucí. Součástí jazykové analýzy se staly také užívané fráze přibližující práci policistů v terénu.

V rámci práce byly stanoveny tři hypotézy, přičemž u dvou z nich byly již vyvozeny závěry. V rámci třetí hypotézy bylo naším cílem zjistit, jestli se v rámci IZS užívají podobné nebo totožné výrazy, kterým by rozuměli všichni příslušníci záchranných složek. Zaměřili jsme se především na členy Hasičského sboru České republiky, jejichž práce shledáváme s prací Policistů České republiky nejbližší. Na základě osobních rozhovorů s policisty, záchranáři a hasiči jsme získali stručný, přesto cenný jazykový materiál, který nemusí být přímo užíván všemi složkami IZS, ale všichni jeho členové při užití těchto výrazů vědí, co se po nich žádá, nebo co se zrovna děje (*atombordel* = ochranný oděv, *erzet* = rychlá zdravotnická pomoc, *fňukna* = výstražné zvukové nebo světelné zařízení, *defik* = defibrilátor, *dispeč* = dispečink, *dobráci* = dobrovolní hasiči, *hajmlich* = Heimlichův manévr, *havrani* = pohřební služba, *hluchavky* = označení policistů, *Kryštof* = označení vrtulníku a základny letecké záchranné služby, *kyslík* = kyslíkový dýchací přístroj, *pacoš* = pacient, *smrťák* = smrtelná dopravní nehoda, *prápora*, *podprápora* = hodnostní označení, *ťuhýk* = označení mrtvol, *vrtule* = označení vrtulníku, *vrz* = jet na houkačky, *vyšetřovák* = člověk, který vyšetřuje). Mimo jiné jsou to výrazy, které do slangu neřadíme, neboť se s vývojem jazyka dostaly do nových jazykových rovin (*bouchačka*, *bonzovat*, *fetka*, *fetovat*, *flastr*, *hadry*, *hasičák*, *hasičárna*, *nadejchat*, *pepřák*, *pátračka*, *pouta*, *rychlá*, *špitál*, *vercajk*, *výjezd*). Na základě sebraných výrazů můžeme říci, že naše hypotéza o podobnosti výrazů, jichž užívají hasiči, se nepotvrdila, ani nevyvrátila, ale došli jsme k závěru, že existují výrazy, které jsou pro všechny složky záchranného systému srozumitelné a často užívané. Je potřeba si uvědomit, že každá složka IZS pracuje s různými prostředky, technologiemi, věnuje se také jiným oblastem a je ovlivněna různými aspekty a okolnostmi, s kterými přichází do styku. Jedno mají výrazy z těchto sfér společné – musí být jasné, stručné, srozumitelné, přesně definované, protože jejich užívání šetří čas

a zachraňuje životy. Pro komplexnější analýzu by bylo potřeba získat více jazykového materiálu, zaměřit se na osobní rozhovory s členy IZS a podrobit oblast hlubšímu výzkumu.

7 RESUMÉ

This bachelor thesis explores the area of police slang, specifically the terms that are used by members of the Police of the Czech Republic in their work not only in the field, but also in everyday communication between police officers in general.

The thesis is divided into theoretical and practical parts. In the theoretical part we deal with the problem of stratification of the national language and gradually we get to the description of slang from different points of view, and attention is also paid to the individual procedures of formation.

In the practical part we introduce police communication and compare police slang with military and criminal slang. We also focus on sorting the terms into appropriate groups according to the given criteria, as well as on the analysis of the collected terms, which are presented in alphabetical order.

8 SEZNAM LITERATURY

Odborné publikace

BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0020-8.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-57-9.

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-86642-00-3.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1979.

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981.

HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2006. ISBN 80-7345-086-0.

CHLOUPEK, Jan. *Aspekty dialektu*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně, 1971. ISBN 55-980-71.

Slang a argot: sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008. V Plzni: Pedagogická fakulta ZČU, 2008. ISBN 978-80-7043-764-3.

SUK, Jaroslav. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang, slang chartistů, slang profesionálních řidičů, slang teplárenských zaměstnanců, vojenský slang*. Praha: Inverze, 1993. ISBN 80-900632-9-2.

Legislativa

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

Internetové zdroje

HLADKÁ, Zdeňka. UNIVERBIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>

HUBÁČEK Jaroslav, KRČMOVÁ Marie (2017): SOCIOLEKT. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>

KRČMOVÁ, Marie, CHLOUPEK Jan. NÁRODNÍ JAZYK. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/NÁRODNÍ JAZYK>

KŘÍSTEK, Václav. *Poznámky k problematice argotu a slangů*. In: Slovo a slovesnost, ročník 34 (1973), číslo 1, s. 98–103.

NEKVAPIL, Jiří. *K dnešnímu stavu vojenského slangu*. In: Naše řeč, ročník 62 (1979), číslo 3, s. 130–141

Police České republiky: *Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.

PŘIKRYLOVÁ, Jana. *Stručně o komunikaci policistů, zejména o policejním slangu*. Naše řeč. 2015, 98(5), 243–251.

PŘIKRYLOVÁ, Jana. *K současnému policejnímu slangu*. 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace. Vedoucí práce Vaňková, Irena.

